2.3.- Contexto económico-financeiro

O contexto socioeconómico no que se desenvolve a economía de Ferrol e a súa área de influencia ven determinado en grande medida polo marco macroeconómico xeral de Galicia e España. O primeiro apartado deste capítulo presenta, a modo de síntese, a evolución dos principais indicadores macroeconómicos. A continuación analízanse os índices comparativos da importancia económica nos 20 concellos analizados, así como a débeda viva deses concellos, tanto en termos absolutos como relativos. Finalmente faise mención á situación económica dos fogares e á taxa de risco de pobreza e exclusión social.

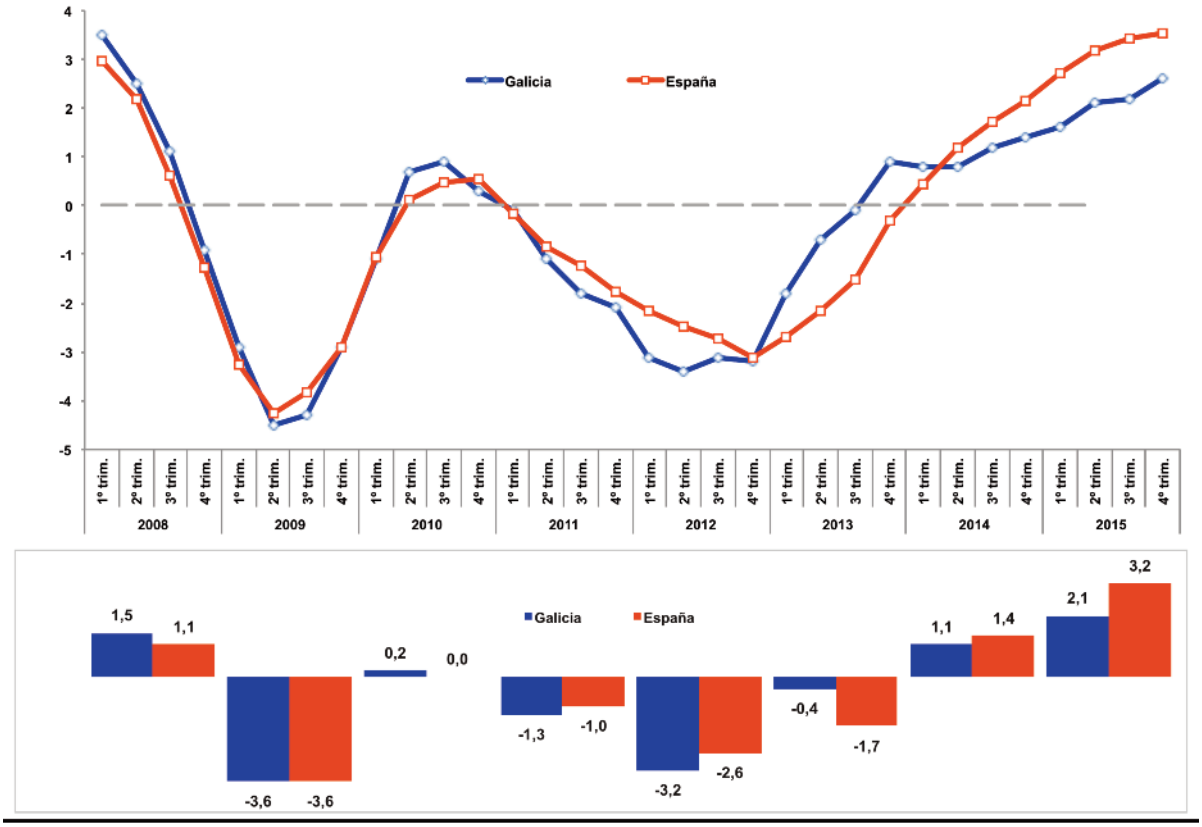
Contexto macroeconómico xeral

Ao longo dos últimos oito anos, a economía galega e española, ao igual que acontece no caso da economía europea, sufriu dúas recesións. Como pode apreciarse no **cadro 2.3.1.**, ao longo da primeira recesión, iniciada no ano 2008, Galicia e España presentan un comportamento similar, acadando unha contracción máxima no segundo trimestre de 2009, cunha caída superior ao 4%. A saída desta primeira etapa no ano 2010 é máis intensa na Comunidade Autónoma que no conxunto do Estado.

A segunda etapa de recesión económica comeza en 2011 e nos dous primeiros anos o impacto é máis acusado en Galicia que en España. De xeito semellante ao que acontece na zona euro ou no conxunto do Estado español, a economía galega saíu da recesión económica ao longo do ano 2013, pero segue mostrando unha contracción da súa actividade produtiva no conxunto do ano. Nese ano 2013, a caída do PIB de Galicia foi do 0,4%, 1,3 puntos inferior á experimentada polo PIB real estatal (–1,7%).

A última etapa da evolución da actividade económica galega, que se reflicte no devandito **cadro 2.3.1.**, amosa a menor intensidade da recuperación da economía galega en relación á española. Segundo os datos do IGE, a economía galega presenta en 2015 unha taxa de crecemento interanual

Evolución do PIB real 2008-2015 (1)

(1) taxas de variación interanuais; datos correxidos de estacionalidade e calendario.
[Consulta: 03-10-2016]
Fonte: IGE e INE

2.3.1.

do 2,1%, fronte ao 3,2% do conxunto do Estado reflectido polo INE.

Nembargante, os datos da Contabilidade Rexional publicados polo INE reflicten un crecemento similar da economía galega e española no ano 2015, cunha taxa de variación interanual do produto interior bruto (PIB) en termos reais do 3,2%. A pesar deste crecemento, os datos do INE indican que no período 2010-2015 a economía galega experimentou unha contracción media anual do 0,6% (0,2% no conxunto do Estado). Tan só catro Comunidades Autónomas (Asturias, –1,2%; Cantabria, –1,1%; Castela–A Mancha, –0,8%; e A Rioxa, –0,7%) presentan unha contracción máis acusada que Galicia.

O devandito dinamismo da actividade produtiva galega no último ano traslada o seu efecto positivo ao mercado de traballo atendendo tanto ao incremento do volume total da ocupación, xa se mida en termos de poboación ocupada, afiliacións ou postos de traballo equivalentes a tempo completo, como se se considera o descenso do desemprego estimado pola EPA ou o rexistrado no Servizo público de emprego. Con todo, este dinamismo non foi quen de frear a forte caída poboacional e nomeadamente, a acusada redución da poboación potencialmente activa (16-64 anos).

A nivel agregado, todos os grandes sectores produtivos presentan taxas de crecemento positivas no ano 2015, salientando o comportamento da industria manufactureira,

PIB real 2008-15: distribución segundo as súas compoñentes (1)

	Galicia							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	(taxas de variación interanuais)							
Gasto en consumo final	1,3	-0,3	-1,2	-1,7	-2,8	-2,4	-0,8	2,2
Gasto dos fogares e ISFLSF	0,1	-1,6	-1,7	-1,9	-3,7	-2,9	-0,7	2,3
Gasto das AA.PP.	5,3	3,5	0,2	-1,2	-0,4	-0,8	-1,2	1,9
Formación bruta de capital	-3,9	-22,1	-7,2	-18,2	-5	-8,9	3,6	5,8
Exportacións de bens e servizos	-4,5	-8,2	5,5	2,8	-7,1	11,2	1,4	4,2
Importacións de bens e servizos	-6,0	-11,8	-1,0	-5,8	-6,9	4,3	-0,8	5,5
PIB a prezos de mercado	1,5	-3,6	0,2	-1,3	-3,2	-0,4	1,1	2,1
Ramas agraria e pesqueira	4,3	-4,7	2,9	4,5	-2,1	4,4	3,7	1,4
Ramas industriais	-2,5	-10,9	0,9	-2,8	-5,1	5,3	0,2	2,1
Ind. Manufactureira	-2,1	-14,7	-0,2	-3,1	-9,4	2,7	3,9	4,6
Construción	2,1	-6,0	-12,9	-11,8	-11,5	-9,7	-3,7	3,7
Ramas dos servizos	2,4	-0,9	2,1	0,6	-1,7	-0,3	1,8	2,1
Comercio	1,0	-6,8	4,9	-0,5	-3,2	0,8	3,2	4,0
Impostos netos sobre os produtos	2,2	-3,3	0,7	-2,7	-2,8	-7,0	-0,3	1,6

	España							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	(taxas de variación interanuais)							
Gasto en consumo final	0,9	-1,7	0,6	-1,8	-3,8	-3,0	0,9	3,0
Gasto dos fogares e ISFLSF	-0,6	-3,6	0,3	-2,4	-3,5	-3,0	1,2	3,1
Gasto das AA.PP.	5,9	4,1	1,5	-0,3	-4,5	-2,8	0,0	2,7
Formación bruta de capital	-3,5	-17,1	-3,8	-7,2	-8,1	-3,6	4,8	7,0
Exportacións de bens e servizos	-0,8	-10,8	9,4	7,5	1,1	4,3	5,1	5,4
Importacións de bens e servizos	-5,5	-17,8	7,0	-0,8	-6,2	-0,3	6,4	7,5
PIB a prezos de mercado	1,1	-3,6	0,0	-1,0	-2,6	-1,7	1,4	3,2
Ramas agraria e pesqueira	-2,7	-3,6	2,2	4,4	-11,0	16,5	-3,6	2,0
Ramas industriais	-0,8	-10,0	3,6	-0,2	-4,9	-5,2	1,2	3,4
Ind. Manufactureira	-2,1	-10,9	0,0	-1,3	-5,3	-1,3	2,2	3,7
Construción	0,2	-7,6	-14,5	-12,8	-14,3	-9,8	-2,0	5,2
Ramas dos servizos	2,3	-1,0	1,3	0,7	-0,4	-0,6	1,9	3,1
Comercio	0,0	-3,6	1,5	-0,1	-0,6	0,1	3,2	4,8
Impostos netos sobre os produtos	-0,9	-5,8	0,1	-5,6	-4,4	-2,8	0,8	2,8

(1) taxas de variación interanuais; datos correxidos de estacionalidade e calendario.
[Consulta: 03-10-2016]
Fonte: IGE e INE

2.3.2.

que se sitúa como o sector máis dinámico, cunha medra interanual do 4,6% respecto ao ano anterior (3,7% en España). Esta rama de actividade presenta o crecemento máis elevado no cuarto trimestre, cunha taxa de variación interanual do 5,9% respecto ao mesmo período do ano anterior.

Séguelle en importancia o sector da construción que, ao igual que no conxunto do Estado, retoma as taxas positivas anteriores á crise económica. En 2015, o incremento do valor engadido bruto xerado polo sector en Galicia foi do 3,7%, porcentaxe sensiblemente inferior ao do conxunto do Estado (5,2%).

Tanto o sector servizos como o sector primario manteñen as taxas positivas de crecemento interanual rexistradas no exercicio anterior, acadando unha medra do 2% e 1,4%, respectivamente (3,1% e 2% en España). O VEB xerado polo conxunto das ramas terciarias aumenta a medida que avanza o ano, rematando o cuarto trimestre de 2015 cunha medra interanual do 2,5%.

Se se ten en conta a evolución ao longo dos últimos cinco anos, o cadro macroeconómico de Galicia reflicte que o impacto da crise económica foi máis acusado no sector da construción, cunha contracción media anual do 6,6% (6,7% no conxunto do Estado) e na industria manufactureira, cunha taxa de variación negativa do 0,3% (–0,4% en España). Tanto o conxunto das ramas agraria e pesqueira como o sector servizos presentan un crecemento medio interanual positivo, experimentando o sector primario unha medra do 2,4% e os servizos, do 0,5% (1,7% e 0,9% no Estado).

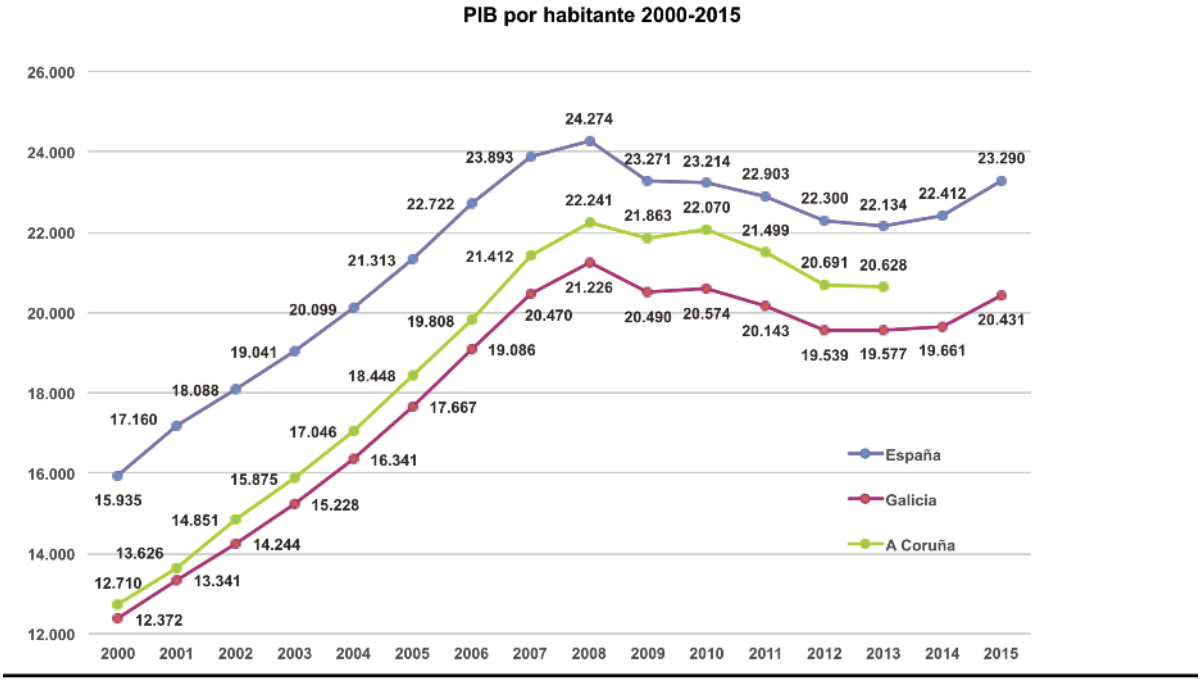
Tras esta evolución, a estrutura produtiva galega presenta, en relación á media estatal, un peso porcentualmente inferior en termos de valor engadido bruto (VEB) do sector servizos, e maiores porcentaxes tanto da industria, como da construción e do sector primario. O sector servizos aporta na Comunidade Autónoma o 69,4% do VEB total (74,9% a nivel estatal), en tanto que a achega das ramas industriais foi do 18,8% (13,8% a industria manufactureira), o da construción do 6,6% e o da agricultura, gandería e pesca do 5,2% restante, porcentaxe que duplica o peso medio do conxunto do Estado.

Dende o punto de vista da **demanda**, a evolución da actividade económica en Galicia ven determinada dende o ano 2008 ata o 2013 pola contracción da demanda interna así como por unha contribución positiva da demanda externa, mentres que nos dous últimos anos o principal motor de crecemento da economía galega é a demanda interna. No último ano a súa achega ao crecemento agregado do PIB foi de 2,8 puntos, en tanto que o sector exterior detrae sete décimas. Comparado co acontecido no conxunto do Estado, o diferencial de crecemento ven explicado tanto pola menor achega da demanda interna (3,7 puntos en España) como por detraer dúas décimas menos a externa (0,5 puntos).

O gasto en consumo final volve a rexistrar en Galicia unha taxa de variación positiva no último ano ao acadar unha medra interanual do 2,2%, ritmo sensiblemente inferior ao experimentado en España, cunha taxa do 3%. Este diferencial coa media española explícase tanto polo comportamento do consumo público como privado, xa que mentres que en Galicia o gasto privado aumenta un 2,3% e o gasto das administracións públicas un 1,9%, no conxunto do Estado estas porcentaxes ascenden ata o 3,1% e 2,7%, respectivamente. De xeito similar, a evolución do investimento, medido a través da formación bruta de capital fixo, presenta experimenta un crecemento inferior ao rexistrado na economía española, con taxas interanuais do 5,8% e 7%, respectivamente.

O cadro macroeconómico de Galicia amosa que o sector exterior contribúe negativamente ao crecemento do PIB en 2015. Neste último ano rexístrase un importante aumento do déficit da balanza comercial da economía galega, que se sitúa en 253,3 millóns de euros, o triple do estimado no exercicio anterior. En termos nominais, o valor das exportacións aumentou un 4%, fronte á medra do 4,5% no caso das importacións. En termos reais as importacións de bens e servizos medraron un 5,5% e as vendas ao exterior o fixeron un 4,2%.

No que á actividade produtiva da economía coruñesa se refire, os datos da Contabilidade Rexional (CRE) do INE amosan como o PIB a prezos correntes rexistra no ano 2013 (último dato dispoñible) unha caída do –0,7%, catro décimas superior á media galega, influenciada polo comportamento da construción, que se contrae un 12,7% en relación ao ano anterior e da industria manufactureira, cunha caída do seu veb do -7,1%). Por contra, a actividade produtiva do sector primario aumenta un 13,3% permanecendo constante o valor engadido no conxunto das actividades do sector servizos.

[Consulta: 22 xullo 2016]
Fonte: INE

2.3.3.

• PIB per cápita

O produto interior bruto por habitante en Galicia presenta unha contracción media anual de 0,5% entre os anos 2008 e 2015 segundo os datos da Contabilidad Regional de España (CRE) publicados polo INE, sendo esta caída lixeiramente inferior á rexistrada no conxunto do Estado. Todas as Comunidades Autónomas españolas presentan un descenso deste indicador, rexistrando un mellor comportamento que Galicia as CC.AA. de Madrid (–0,1%), A Rioxa (–0,2%), Castela e León, Cataluña (–0,3) e País Vasco e Estremadura (–0,4%). O **cadro 2.3.3.** amosa que o PIB per capita galego ascendeu no ano 2015 ata os 20.431 euros, un 3,9% superior ao estimado para o ano anterior, o que representa o 87,7% do total estatal segundo a CRE.

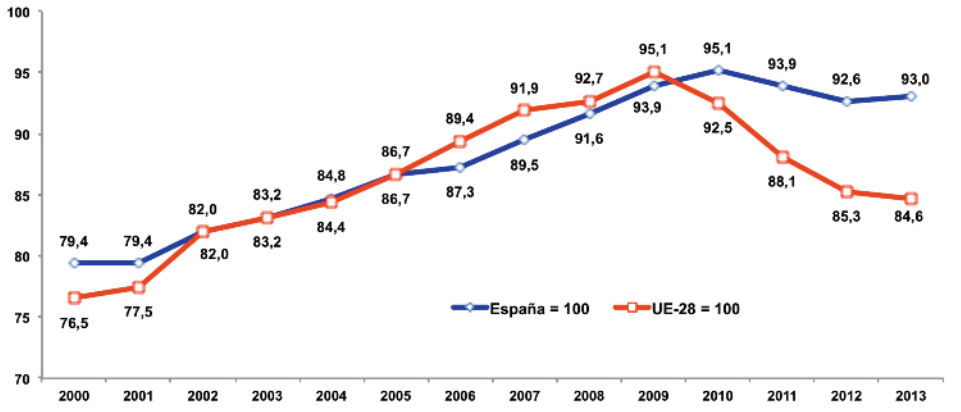
O proceso de converxencia da economía galega e coruñesa á media española e europea ven determinado pola evolución seguida por estas dúas últimas variables. Os datos de Eurostat amosan que a converxencia coa Unión Europea (UE-28) prodúcese ata o ano 2009, iniciando nese ano un descenso continuado de xeito que en 2013 (último dato dispoñible) o PIB per cápita da provincia de A Coruña representaba o 84,6% da media dos países da UE-28, porcentaxe lixeiramente superior ao rexistrado en 2004. No que atinxe á converxencia coa media española (**cadro 2.3.4.**), este proceso fréase en 2010, situándose o devandito indicador no 93% no ano 2013.

• Inflación e prezos

A taxa de variación interanual do índice de prezos ao consumo (IPC) correspondente ao mes de decembro de 2015 reflicte o mantemento do nivel de prezos tanto na provincia de A Coruña como no conxunto do Estado, mentres que en Galicia os prezos descenden un 0,2% en relación á mesma data do ano anterior.

No ámbito da provincia de A Coruña, os

Converxencia da economía da provincia de A Coruña con España e UE-28 2000-13

Fonte: Eurostat
[Consulta: 22 xullo 2016]

2.3.4.

PIB real, prezos e prezos industriais 2009-2015

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
		(taxas de variación interanual)						
PIB real								
Galicia	*(base 2010)*	-3,6	0,2	-1,3	-3,2	-0,4	1,1	2,1
España		-3,6	0,0	-1,0	-2,6	-1,7	1,4	3,2
Índice Prezos ao Consumo (1)								
Galicia	*(base 2011)*	0,9	3,1	2,5	2,6	0,5	-1,0	-0,2
España		0,8	3,0	2,4	2,9	0,3	-1,0	0,0
A Coruña		1,2	3,1	2,7	2,4	0,6	-1,1	0,0
Índice Prezos Industriais (1)								
Galicia	*(base 2010)*	1,2	6,1	4,1	1,4	-0,4	-3,9	-2,5
España		0,4	6,3	5,0	3,3	0,6	-3,6	-2,2

(1) taxa de variación anual correspondente ao mes de decembro
[Consulta: 03-10-2016]
Fonte: IGE e INE

2.3.5.

axentes máis inflacionistas no devandito mes de decembro corresponderon aos de bebidas alcohólicas e tabaco, cunha taxa de variación positiva de 1,4%, e ao conxunto de produtos integrados no grupo de "alimentación e bebidas non alcohólicas", cun 1,3%. Por contra, os maiores descensos de prezos rexístranse na vivenda, cunha caída do –3%, e no transporte, cun –2,8%.

No concernente a outros indicadores de prezos, o devandito **cadro 2.3.5.** amosa que en Galicia, a taxa de variación interanual do índice xeral de prezos industriais (IPI) no mes de decembro volveu a rexistrar unha nova caída en 2015, sendo este descenso do 2,5%, fronte ao –3,9% do ano anterior (2,2% no conxunto do Estado). Esta baixada é consecuencia, fundamentalmente, do impacto da evolución experimentada no caso dos bens enerxéticos (–0,6%), presentando o conxunto dos bens intermedios unha caída do 2,6%. Por contra, os bens de consumo duradeiro presentan en Galicia as taxas de variación positivas máis acusadas (0,8%), sendo este crecemento de catro dé-

cimas no caso dos bens de consumo duradeiro e dunha décima no dos bens de equipamento.

Débeda viva dos concellos

A débeda viva, que contempla só as débedas coas caixas e bancos relativas a créditos financeiros, valores de renda fixa e préstamos ou créditos transferidos a terceiros (exclúese por tanto a débeda comercial), constitúe un bo indicador da situación económica dos concellos.

Despois do seu importante crecemento experimentado entre os anos 2008 e 2012, o conxunto dos concellos de Ferrol e a súa área de influencia, ao igual que acontece en España, Galicia ou na provincia de A Coruña, inicia no ano 2013 unha redución da súa débeda viva. No caso do ámbito territorial analizado, esta débeda sitúase a 31 de decembro de 2015 en 42,5 millóns de euros, un 3,3% inferior á rexistrada no ano 2008. A débeda viva dos vinte concellos da Ferrolterra representa o 8,2% do total galego, tres décimas menos que no ano anterior (6,9% en 2008).

A pesar da redución do último ano, seis concellos da área de Ferrol presentan en 2015 unha débeda viva superior á rexistrada en 2008, salientando o incremento rexistrado en Ferrol, con 3,4 millóns de euros máis (14,9%) e Ares e Cariño, con case 1,1 millóns de euros máis (46,1% e 362%, respectivamente). Como se reflicte no **cadro 2.3.6.**, o concello de Ferrol é quen presenta a débeda viva máis elevada a 31 de decembro do último ano, con 26,2 millóns de euros, seguido por Narón e Ares, con 7,1 e 3,4 millóns.

Se a análise se fai tendo en conta a débeda viva por habitante, o que nos permite facer unha comparación homoxénea entre os concellos, Ferrol e a súa área de influencia presenta unha débeda viva por habitante de 216,52 euros, cifra superior tanto á da provincia de A Coruña (209,44 euros) como á galega (189,58 euros), aínda que moi lonxe da española (622,52 euros). En termos de crecemento, entre os dous extremos da serie o territorio analizado presenta unha medra do 1,1%, o que contrasta coa redución rexistrada no conxunto de Galicia (–17,1%) e na provincia de A Coruña (–16,9%).

No concernente á situación rexistrada nas sete grandes cidades de Galicia, o concello de Ferrol presenta unha débeda viva per cápita a 31 de decembro de 2015 de 378,13€, a terceira máis elevada por detrás de Santiago de Compostela, con 435,70 euros por habitante, e A Coruña, con 345,72 euros (a máis reducida rexístrase en Vigo, con 41,78 euros). En termos de crecemento entre os dous extremos da serie considerada, o concello de Ferrol, por mor do devandito incremento da débeda ata o ano 2012e a acusada perda de poboación, rexistrou unha medra da débeda por habitante do 23,6% (aumenta un 9,2% en A Coruña), descendendo por riba do 60% en Lugo e Vigo.

Situación socioeconómica dos fogares

O número de vivendas en Ferrol e a súa área de influencia ascendía a 31 de decembro de 2014 (último dato dispoñible) a 79.797, o que representa o 7,5% dos fogares galegos e o 18% dos da provincia de A Coruña. Comparado coa situación en 2008, a pesar do descenso da poboación empadroada no conxunto dos concellos analizados (4,3%), o número de fogares medrou un 2,4%, sendo esta porcentaxe moi inferior á media galega (4,1%) e provincial (5,9%).

Respecto ao tamaño e composición dos fogares, cómpre destacar en primeiro lugar que o número medio de persoas por fogar situouse no último ano en 2,43 persoas, cifra lixeiramente inferior á rexistrada na

Débeda viva dos concellos 2008-2015 (1)

	Débeda viva total							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	(en miles de euros)							
España	26.128.000	28.770.000	28.851.530	28.460.645	35.290.059	35.090.411	31.722.413	29.024.688
Galicia	637.019	670.257	641.523	645.640	773.456	705.463	583.635	518.000
A Coruña	287.171	312.192	300.892	293.209	325.005	293.393	251.861	236.083
Lugo	89.061	85.828	81.500	80.029	103.825	87.961	75.720	63.062
Ourense	88.540	92.439	88.463	89.540	109.671	106.909	85.071	76.743
Pontevedra	172.247	179.798	170.668	182.862	234.955	217.201	170.983	142.112
Ferrol e a súa área	43.946	52.688	49.733	55.175	61.114	55.036	49.332	42.481
Ares	2.350	2.519	1.994	1.967	4.469	4.207	3.762	3.434
Cabanas	118	65	30	-	229	211	192	128
Capela (A)	135	125	103	88	-	-	-	-
Cariño	300	779	672	563	2.134	1.936	1.601	1.386
Cedeira	1.720	1.781	1.474	1.147	903	412	499	13
Cerdido	-	-	-	-	-	-	-	-
Fene	2.951	3.083	2.419	2.525	2.060	1.605	1.167	815
Ferrol	22.852	26.065	25.558	30.197	32.553	30.718	28.543	26.262
Mañón	-	-	-	-	-	-	-	-
Moeche	248	233	217	186	171	156	141	-
Monfero	249	224	221	166	144	277	194	60
Mugardos	446	365	284	197	75	-	-	-
Narón	6.214	10.951	10.618	12.579	11.943	10.528	8.845	7.098
Neda	1.434	1.576	1.473	1.275	1.372	938	808	721
Ortigueira	2.805	3.346	2.956	2.559	3.763	3.365	2.976	2.258
Pontedeume	302	157	19	-	-	-	-	-
Pontes de García Rodríguez (As)	371	104	52	13	-	-	7	-
San Sadurniño	300	282	261	245	-	-	-	-
Somozas (As)	1.142	1.013	898	783	665	-	-	-
Valdoviño	9	20	484	685	633	683	596	306

	Débeda viva per cápita							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	(en euros)							
España	566,06	615,46	613,59	603,10	746,64	744,55	678,24	622,52
Galicia	228,80	239,71	229,31	230,96	278,07	255,05	212,33	189,58
A Coruña	252,10	272,54	262,45	255,60	284,12	257,78	222,35	209,44
Lugo	250,49	241,64	230,55	227,66	297,58	254,22	220,92	185,81
Ourense	263,43	275,41	263,90	268,68	332,08	327,22	263,95	241,03
Pontevedra	180,67	187,34	177,32	189,79	245,15	227,42	179,81	150,01
Ferrol e a súa área	214,24	257,09	243,71	271,44	303,39	276,05	249,33	216,52
Ares	413,59	444,03	349,52	339,08	765,44	725,28	655,37	597,95
Cabanas	35,90	19,48	8,89	-	69,41	64,19	58,29	38,80
Capela (A)	93,82	88,21	73,62	63,49	-	-	-	-
Cariño	64,98	169,72	148,34	125,84	488,01	446,37	377,48	332,61
Cedeira	229,00	238,58	198,87	156,31	124,48	56,86	69,82	1,84
Cerdido	-	-	-	-	-	-	-	-
Fene	208,27	217,65	171,66	181,63	149,49	117,68	86,46	60,89
Ferrol	305,93	350,94	347,08	413,87	452,14	431,23	405,51	378,13
Mañón	-	-	-	-	-	-	-	-
Moeche	172,82	164,55	154,89	136,46	125,92	116,85	108,21	-
Monfero	105,82	97,43	98,70	76,22	67,64	131,34	92,87	29,46
Mugardos	79,57	65,59	51,30	35,94	13,75	-	-	-
Narón	167,91	290,39	277,34	323,28	304,37	266,87	223,51	179,40
Neda	258,24	285,09	268,35	234,29	253,04	173,29	151,68	137,05
Ortigueira	383,67	467,97	430,21	367,88	574,50	554,91	496,24	367,99
Pontedeume	35,28	18,56	2,27	-	-	-	-	-
Pontes de García Rodríguez (As)	32,59	9,10	4,59	1,17	-	-	0,66	-
San Sadurniño	96,00	90,41	84,25	79,06	-	-	-	-
Somozas (As)	822,77	733,00	669,15	599,54	519,94	-	-	-
Valdoviño	1,29	2,87	69,32	98,90	92,31	100,28	87,70	45,31

(1) datos a 31 de decembro de cada ano

Fonte: Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas

2.3.6.

Fogares a 31-12-2014

		Galicia	A Coruña	Ferrol e a súa área de influencia	Galicia	A Coruña	Ferrol e a súa área de influencia
					(taxas crecemento 2008-2014)		
Fogares	*(número)*	1.060.976	442.341	79.797	4,1%	5,9%	2,4%
Persoas por fogar		2,56	2,53	2,43			
Fogares con algún menor 16 anos							
Fogares	*(número)*	246.465	104.481	16.526	0,3%	1,2%	-3,1%
Incidencia	*(%)*	23,2	23,6	20,7			
Fogares con todos maiores 65 anos							
Fogares	*(número)*	234.582	94.042	20.651	11,1%	18,4%	17,4%
Incidencia	*(%)*	22,1	21,3	25,9			

Fonte: IGE, *Enquisa estrutural a fogares*

2.3.7.

provincia de A Coruña (2,53) e á da media galega (2,56). Doutra banda, tal e como se reflicte no **cadro 2.3.7.**, o 25,9% dos fogares está composto por persoas maiores de 65 anos, ascendendo esta porcentaxe ata o 22,1% de media na Comunidade Autónoma e ata o 21,3% no caso da provincia coruñesa. Por contra, a área de Ferrol presenta unha menor porcentaxe no caso dos fogares con algún menor de 16 anos, que se sitúa no 20,7% na área obxecto de estudo, superando o 23% tanto na provincia de A Coruña como en Galicia.

Entre os grandes concellos de Galicia en termos de poboación (**cadro 2.3.8.**), o de Ferrol caracterízase, dunha banda, por presentar a maior porcentaxe de fogares compostos por persoas maiores de 65 anos (26,5%) así como tamén dos fogares unipersoais (27,6%).

No que á situación económica dos fogares se refire, o ingreso medio mensual dos fogares da área de Ferrol situouse no ano 2014 en 1.903 euros, doce euros inferior á do conxunto de Galicia. Entre os sete grandes municipios de Galicia, Ferrol presenta o ingreso medio máis baixo, con 1.895 euros, sendo este importe superior aos 2.200 euros en Santiago de Compostela e Lugo. Atendendo á estrutura dos ingresos dos fogares, o 49,1% procede das rendas de traballo por conta allea e nun 43,2% dos mesmos provén unicamente de prestacións (54,4% e 36,9% en Galicia, respectivamente).

Tomando como referencia o indicador de ingreso mensual, o municipio de Ferrol rexistra o maior nivel de desigualdade en comparación co resto das grandes cidades galegas. Dunha banda, presenta a maior porcentaxe de fogares con ingresos mensuais inferiores ou iguais a mil cincocentos euros, co 47,3%, seguido por Vigo e Ourense co 41,7% e 41,1%, respectivamente. Doutra banda, sitúase como o concello con menor porcentaxe de fogares con ingresos superiores a 2.500 euros (23,8% dos fogares), seguido de Ourense e Vigo (27,2% e 28%, respectivamente).

No ano 2014 a porcentaxe de fogares de Ferrol e a súa área de influencia que din chegar con facilidade ou moita facilidade a fin de mes sitúase en 43,6%, dous puntos porcentuais por baixo do estimado ao comezo da crise económica (42,1% no conxunto da Comunidade Autónoma). A porcentaxe dos que chegan con dificultade descende en case punto e medio en relación ao ano 2008, situándose no 44,4% (44,9% en Galicia) en tanto que a porcentaxe de fogares

Situación demográfica e ingresos dos fogares nos grandes concellos 2014

		Galicia	Grandes concellos						
			Ferrol	A Coruña	Santiago de Compostela	Lugo	Ourense	Pontevedra	Vigo
Fogares	(número)	1.060.976	29.815	102.388	37.946	39.601	41.009	30.210	111.765
Persoas no fogar	(número medio)	2,56	2,30	2,36	2,50	2,43	2,52	2,67	2,58
Fogares segundo a súa tipoloxía	(%)								
Unipersoal		20,97	27,55	25,36	23,59	23,68	18,83	16,74	21,74
Parella con fillos		42,87	29,88	31,52	32,45	33,71	34,67	36,16	37,81
Parella sen fillos		23,61	24,52	27,03	24,14	24,34	23,44	23,47	20,80
Monoparental			10,23	9,90	8,93	9,34	12,64	11,64	11,02
Outro tipo		12,54	7,81	6,18	10,89	8,93	10,42	11,99	8,63
Fogares compostos por persoas de 65 anos e máis	(%)	22,11	26,54	20,51	19,84	19,83	20,64	16,8	18,95
Ingreso medio mensual por fogar	(euros)	1.915	1.895	2.186	2.210	2.211	2.036	2.050	2.007
Fogares segundo ingresos mensuais	(%)								
Ata 1.000,00 euros		24,11	28,87	18,59	21,06	20,76	20,35	18,51	22,08
De 1.000,01 a 1.500,00 euros		20,38	18,38	17,69	16,20	17,16	20,74	17,01	19,60
De 1.500,01 a 2.000,00 euros		16,83	12,73	15,46	14,97	15,54	14,83	23,29	14,99
De 2.000,01 a 2.500,00 euros		13,85	16,14	15,09	13,06	10,48	16,88	12,09	15,28
De 2.500,01 a 3.000,00 euros		8,80	5,99	11,81	9,85	10,82	7,62	8,70	10,21
De 3.000,01 a 4.000,00 euros		9,83	9,47	11,76	12,11	12,45	11,34	12,71	11,51
Máis de 4.000,00 euros		6,19	8,41	9,60	12,75	12,79	8,26	7,69	6,32
Estrutura de ingresos dos fogares	(%)								
Traballo conta allea		50,43	49,06	56,57	61,82	59,59	52,67	61,04	57,18
Traballo conta propia		9,87	5,63	7,75	7,84	9,88	9,18	7,23	7,49
Prestacións		36,87	43,19	31,00	28,54	27,47	34,80	29,74	32,54
Rendas e outros ingresos		2,82	2,11	4,69	1,81	3,06	3,35	1,99	2,79
Taxa de risco de pobreza	(%)	16,41	16,52	12,02	14,03	11,48	16,27	13,53	16,5
Taxa risco de pobreza ou exclusión social	(%)	22,18	25,87	19,20	17,53	15,95	19,52	20,07	22,18

Fonte: IGE, *Enquisa estrutural a fogares*

2.3.8.

que afirman chegar con moita dificultade a fin de mes sitúase no 11,9% (8,4% no ano 2008).

• Taxa de risco de pobreza

A porcentaxe de persoas cun nivel de ingresos equivalentes inferior ao limiar de pobreza, entendido este como o 60% da mediana dos ingresos equivalentes de tódalas persoas galegas, situouse no ano 2014 (último dato dispoñible) en Galicia no 16,4%. Tras un descenso de 6,5 puntos, o máis acusado da Comunidade Autónoma, esta porcentaxe sitúase na área de influencia de Ferrol no 11,7%, a segunda máis reducida de Galicia nese ano tras a área de A Coruña (11,2%).

No que atinxe á situación nos sete grandes concellos de Galicia, Ferrol mantense, a pesar do descenso rexistrado en relación ao ano anterior, como o municipio coa taxa de risco de pobreza máis elevada, cun nivel similar á de Vigo. En 2014 esta taxa situouse nos devanditos concellos no 16,5%, seguidos de Ourense co 16,3%. Por contra, Lugo e A Coruña presentan as porcentaxes máis reducidas, co 11,5% e 12%, respectivamente. Comparado co ano anterior, este indicador descende en Ferrol en 1,2 puntos porcentuais, moi por baixo do estimado en A Coruña (4 puntos) ou en Pontevedra (1,9 puntos porcentuais).

A Unión Europea, na súa estratexia Europa 2020 introduce entre os seus indicadores o da taxa de risco de pobreza ou exclusión social, entendendo que a poboación que se atopa en tal situación é aquela que está nal-

Taxa de risco de pobreza 2007-14: distribución segundo concellos

	Taxa de risco de pobreza								Taxa risco de pobreza ou exclusión social	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2013	2014
						(%)				
Galicia	14,63	13,88	14,32	14,28	15,73	16,45	16,57	16,41	22,83	22,11
Ferrol	13,67	13,39	8,54	10,16	15,72	17,48	17,70	16,52	25,78	25,87
A Coruña	7,67	7,77	10,31	11,51	10,57	13,05	16,01	12,02	22,39	19,20
Santiago de Compostela	9,81	10,85	9,49	6,89	9,43	13,86	10,73	14,03	18,02	17,53
Lugo	12,66	11,10	8,63	10,93	10,68	12,51	11,01	11,48	14,50	15,95
Ourense	15,38	16,25	13,56	12,76	14,16	16,08	14,34	16,27	20,40	19,52
Pontevedra	14,67	12,83	9,82	12,68	16,44	14,60	15,46	13,53	23,00	20,07
Vigo	14,22	11,08	11,07	13,27	16,10	13,63	17,64	16,50	24,19	22,18

Fonte: IGE, *Enquisa estrutural a fogares*

2.3.9.

gunha das seguintes tres situacións: o seu ingreso por unidade de consumo está por debaixo do 60% da mediana dos ingresos por unidade de consumo; atópase en carencia material severa; persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares sen ingresos de traballo ou con baixa intensidade de ingresos de traballo, é dicir, onde o número de días que os adultos de 18 a 59 anos dese fogar tiveron ingresos por traballo supón ata o 20% do número total de días que poderían telos durante o ano anterior. Na provincia de A Coruña e na área de Ferrol este indicador acada no ano 2014 un valor de 20%, situándose no 22,1% no conxunto da Comunidade Autónoma.

Comparado co resto das áreas consideradas na *Enquisa estrutural a fogares* (IGE), a de Ferrol ocupa unha posición intermedia (novena máis elevada) lonxe do 16,9% de Lugo central, que é quen presenta a porcentaxe máis reducida. Por contra, os índices máis elevados rexístranse en Ourense sur e Pontevedra sur, que superan o 30% (30,4% e 33,4%, respectivamente).

Entre as sete cidades máis importantes de Galicia en termos poboacionais, o **cadro 2.3.9.** amosa que o concello de Ferrol segue a ser o que presenta a taxa máis elevada, co 25,9%, seguido de Vigo, co 22,2%, e Pontevedra, co 20,1%. ❑